

WAT IS EEN GEZINSAANPAK?

Een gezinsaanpak is een effectieve aanpak om de cyclus van laaggeletterdheid te doorbreken. Deze aanpak is er op gericht dat ouders hun eigen basisvaardigheden ontwikkelen en tegelijkertijd leren hun kinderen te ondersteunen in de taalontwikkeling.

“VIA DE KINDEREN KUN JE DE OUDERS TRIGGEREN OM OOK IETS AAN HUN TAALONTWIKKELING TE DOEN.”

- Coördinator educatie

SUCCESFACTOREN VAN PROGRAMMA'S GERICHT OP GEZINSAANPAK

- Sluit aan op de culturele/ talige achtergrond van het gezin
- Maak gebruik van moderne media (film, beeld)
- Zoek naar een geschikt moment voor het gezin
- Bouw voort op de dagelijkse praktijk van ouders
- Leg de nadruk op positieve interactie tussen ouder en kind

VOORBEELDEN GEZINSAANPAK

➤ BoekStartcoach

Een BoekStartcoach is structureel aanwezig op het consultatiebureau om met ouders in gesprek te gaan over het belang van voorlezen voor de taalontwikkeling. Ook promoot de BoekStartcoach het voorleesplezier.

➤ Scoor een Boek! Coach

De Scoor een Boek! Coach komt bij laagtaalvaardige gezinnen thuis om het gezin te begeleiden, ondersteunen en stimuleren in deelname aan de Scoor een Boek! Thuiseditie. Deze coach weet aan te sluiten op de situatie van het gezin en probeert ouders die nog niet van lezen houden te stimuleren met lezen bezig te gaan.

➤ VoorleesExpress

Vrijwilligers van de VoorleesExpress komen een half jaar bij een gezin thuis om voor te lezen aan de kinderen en introduceren het voorleesritueel bij de ouders. Ook maken zij de ouders bekend met het Taalhuis of ander bibliotheekaanbod.

➤ Taal voor Thuis

Taal voor Thuis is voor ouders met jonge kinderen. De cursus ondersteunt ouders bij het stimuleren van de taal- en schoolontwikkeling van hun kind. Taal voor Thuis bestaat uit minimaal 6 bijeenkomsten. Het behandelt thema's die zijn afgestemd op de leeftijd van de kinderen en op datgene wat op school wordt behandeld. De cursus bevordert ook de taalvaardigheid van ouders. Taal voor thuis is een module van Stichting Lezen & Schrijven.

➤ Spel aan Huis

Spel aan huis bevordert de ontwikkeling van kinderen door spelstimulering, met een actieve rol voor ouders. Hierdoor verbeteren kinderen hun Nederlandse taalvaardigheid. Door Spel aan Huis spelen ouders vaker met hun kinderen en lezen vaker voor. Ook worden ze sneller lid van de Bibliotheek en zoeken ze gemakkelijker toegang tot opvoed- en taalcursussen.

Colofon

Voor meer informatie over het doorbreken van de cyclus van laaggeletterdheid binnen het gezin, kun je contact opnemen met de Bibliotheek in jouw gemeente.

Deze brochure is ontwikkeld door Rijnbrink in samenwerking met Stichting Lezen. Mede mogelijk gemaakt door het Netwerk van Overijsselse Bibliotheken en het Gelders Bibliotheek Netwerk.

provincie
Gelderland

DOORBREEK DE CYCLUS VAN LAAGGELETTERDHEID BINNEN HET GEZIN

Bronnen

Stichting Lezen (2017). *Leesbevordering in gezinnen met weinig leescultuur. Over het hoe en waarom van het betrekken van laagopgeleide en laaggeletterde ouders bij de leesopvoeding.*

Stichting Lezen & Schrijven (2018). *Feiten en Cijfers Laaggeletterdheid (2018); Factsheet Laaggeletterdheid en Geld (2018); Factsheet Laaggeletterdheid in Nederland (2018).*

Price Waterhouse Coopers (2018). *De Maatschappelijke kosten van laaggeletterdheid (2018).*

de Bibliotheek

DE GEZINS-AANPAK

Onze samenleving wordt steeds complexer en dynamischer. Om mee te komen hebben mensen kennis en vaardigheden nodig, zoals lezen en schrijven en het omgaan met digitale middelen. Niet iedereen beschikt echter over die basisvaardigheden.

Een op de negen Nederlanders heeft grote moeite met lezen, schrijven of rekenen en heeft daardoor moeite om mee te doen in de maatschappij. Laaggeletterdheid kost de samenleving jaarlijks één miljard euro doordat laaggeletterden minder productief zijn en vaker problemen hebben, bijvoorbeeld op het gebied van gezondheid.

De cyclus van laaggeletterdheid

Het risico dat laaggeletterdheid van generatie op generatie wordt doorgegeven is groot. Laaggeletterde ouders kunnen hun kinderen niet goed voorlezen en praten vaak minder met de kinderen. Door een gebrek aan taalstimulering thuis, beginnen veel kinderen al met een taalachterstand op school. Zo'n taalachterstand wordt vaak niet ingehaald, zodat kinderen school verlaten met taalproblemen. Zij vormen de nieuwe aanwas laaggeletterden die dit op den duur ook weer dreigen door te geven aan hun eigen kinderen. Dit is de cyclus van laaggeletterdheid.

Dit document geeft inzage in de complexiteit van de problematiek rond laaggeletterdheid én handvatten om deze cyclus te doorbreken via een focus op het gezin.

DNA van de Bibliotheek

Sinds jaar en dag zet de Bibliotheek zich in om de vaardigheden en talenten van de Nederlandse bevolking te ontwikkelen. Het ondersteunen van basisvaardigheden zoals lezen, schrijven en mediawijsheid zit in het DNA van de bibliotheken. Zij hebben daarbij veel oog voor degenen die extra hulp nodig hebben met lezen, schrijven en mediawijsheid.

Bibliotheken hebben stevig geïnvesteerd in programma's, zoals BoekStart, de VoorleesExpress en de Bibliotheek op school om de taalontwikkeling zo vroeg mogelijk te stimuleren. Samen met essentiële partners als gemeente, kinderopvang en onderwijs willen Bibliotheken ervoor zorgen dat geen enkel kind de school met een taalachterstand verlaat. Volwassenen die moeite hebben met lezen en schrijven, kunnen met hun leervraag bij het (digi-) Taalhuis terecht voor één-op-één begeleiding, cursussen en groepsactiviteiten.

Gezamenlijke aanpak binnen het gezin

Om de cyclus van laaggeletterdheid binnen het gezin te doorbreken is het nodig dat programma's ter voorkoming van laaggeletterdheid bij kinderen en ter bestrijding ervan bij volwassenen in samenhang worden aangeboden. De gezinsaanpak staat centraal. Het is van cruciaal belang dat de Bibliotheek en andere partners op structurele wijze met elkaar samenwerken. Immers, niemand kan de cyclus van laaggeletterdheid alleen doorbreken!

LAAGGELETTERDHEID IN BEELD

Hoe groot is het probleem?

1 op de 9
Nederlanders
(16 tot 65) is
laaggeletterd

Naast lezen en schrijven hebben 2,5 miljoen mensen (16+) moeite met rekenen en/of digitale vaardigheden

42% HEEFT ALLEEN
DE BASISCHOOL
AFGEROND

65% HEEFT EEN
NEDERLANDSE ACHTERGROND
35% HEEFT EEN MIGRATIE-
ACHTERGROND

“Op de lagere school zaten de leerlingen die goed konden meekomen voorin de klas. Omdat ik zo veel schrijffouten maakte, zat ik op de achterste rij. Ik ben ook nog eens op mijn veertiende van school gegaan. Mijn vader was ziek; hij kon niet werken. In een gezin met acht kinderen moest er brood op de plank komen. Dus ging ik al jong werken.”

bron: Stichting Lezen en Schrijven

‘DAT FORMULIER VUL IK THUIS WEL IN’

‘Ik schrijf zo onleesbaar’

‘IK BEN MIJN BRIL VERGETEN’

‘Die bijsluiters zijn zo ingewikkeld’

‘IK DACHT DAT DE AFSpraak MORGEN WAS’

‘Ik ben woordblind’

‘DE ONDERTITELS ZIJN TE KLEIN’

Laaggeletterdheid
heeft grote impact op
het persoonlijk leven
van de laaggeletterde

LAAGGELETTERDHEID VAN GENERATIE OP GENERATIE

Hoe werkt de cyclus?

50% van de laaggeletterden is ouder van een kind jonger dan 18 jaar

25%

van de kinderen begint de basisschool met een taalachterstand

Het ontbreekt laaggeletterde ouders in veel gevallen aan vaardigheden om een positieve leesopvoeding te bieden

Een 4-jarige die niet wordt voorgelezen kent 1500 woorden, een 4-jarige die wel wordt voorgelezen kent er 3500

Hoe lager de Sociaal Economische Status (SES) van de ouders, hoe minder kans dat er thuis sprake is van een positieve leesopvoeding

“MAM, JE LEEST NIET DE WOORDEN DIE ER STAAN”

25%

van de kinderen verlaat de basisschool met een leesachterstand van 2,5 jaar

De kans dat een kind uitgroeit tot lezer wordt 5 keer zo groot als ouders een positieve leesopvoeding voeren

90.000 jongeren (16 tot 24) zijn laaggeletterd.
62% van de 15-jarigen in vmbo-basis is laaggeletterd

POSITIEVE LEESOPVOEDING

- Voorlezen
- Praten over boeken
- Het goede voorbeeld geven door zelf te lezen
- Thuis boeken hebben
- Met de kinderen naar de Bibliotheek gaan

ZIJ ZIJN DE TOEKOMSTIGE OUDERS

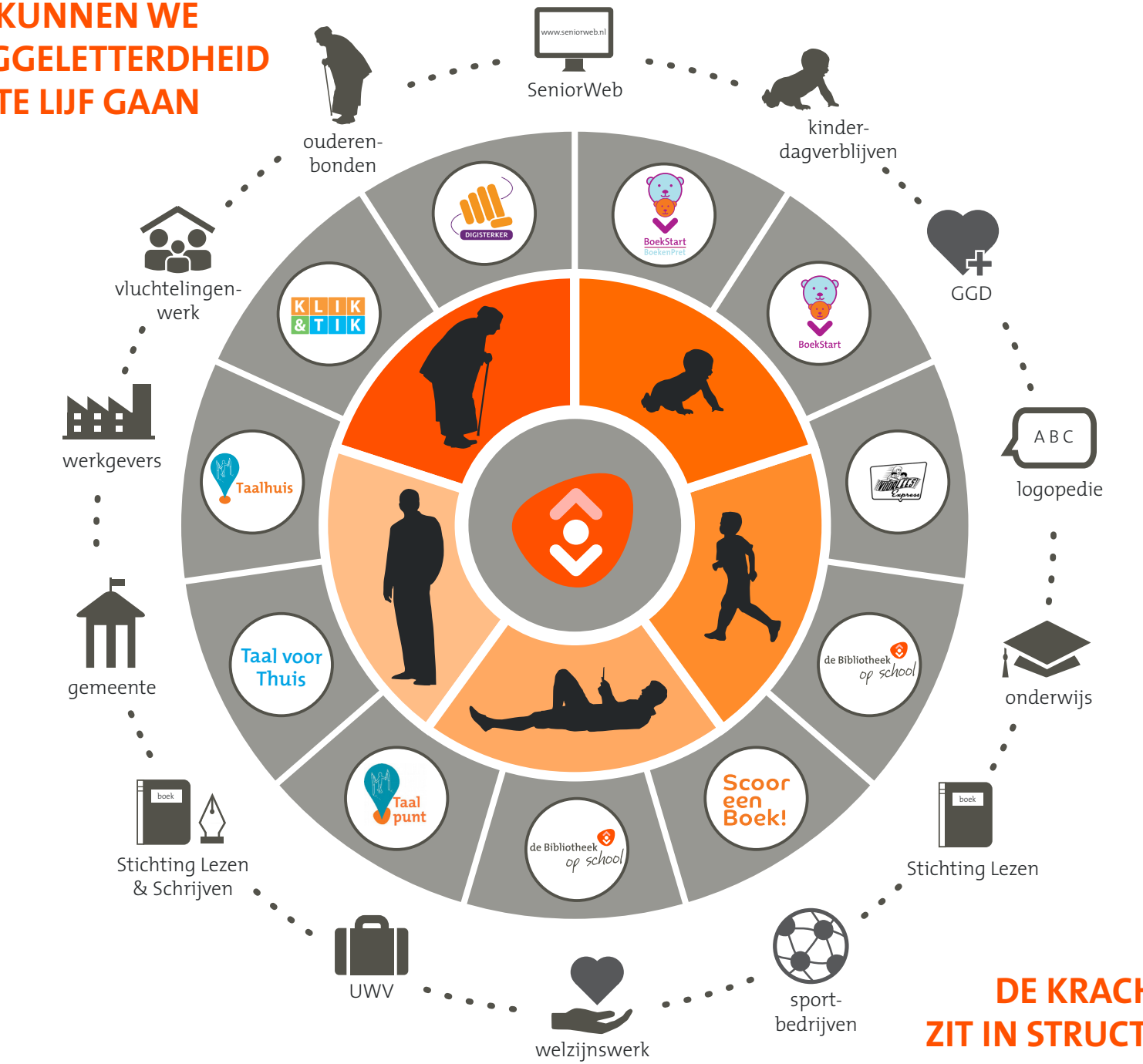
18%

van de leerlingen in het voortgezet onderwijs is laaggeletterd

DOORBREEK DE CYCLUS

Hoe doen we dat?

ALLEEN SAMEN
KUNNEN WE
LAAGGELETTERDHEID
TE LIJF GAAN

DE KRACHT
ZIT IN STRUCTURELE
VERBINDING!

*Bovenstaande samenwerkingsvormen zijn bedoeld als voorbeeld. Per Bibliotheek kan het aanbod verschillen en per werkgebied kunnen samenwerkingspartners- en vormen variëren.